

RZECZPOSPOLITA POLSKA
PROKURATOR GENERALNY

Warszawa, dnia 05.02.2015 r.

SEKRETARIAT
Biuro Prac Senackich
Wpłynęło dn. 10.02.15
nr. 730 podpis. [signature]

GABINET MARSZAŁKA SENATU
3.02.15.
wpłynęło dn. ....
nr. 456 podpis. [signature]

PG IV Pc/PG 39/15

dot. sprawy:
BPS/043-68-2936-PG/15

Pan

Bogdan Borusewicz

Marszałek Senatu

Rzeczypospolitej Polskiej

Odpowiadając na pismo z dnia 19 stycznia 2015 r. w sprawie oświadczenia złożonego przez senatorów Grzegorza Wojciechowskiego, Jana Marię Jackowskiego, Janinę Sagatowską i Dorotę Czudowską na 68. posiedzeniu Senatu w dniu 9 stycznia 2015 r. w sprawie dotyczącej małoletniej Oliwii H., uprzejmie przedstawiam co następuje.

Sprawa o wydanie małoletniej Oliwii H. do Hiszpanii rozpatrywana była przez sąd na podstawie przepisów Konwencji dotyczącej cywilnych aspektów uprowadzenia dziecka za granicę, sporządzonej w Hadze w dniu 25 października 1980 r. (zwanej dalej Konwencją Haską).

Powyzsza Konwencja ratyfikowana została przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 6 lipca 1992 r. i opublikowana w Dzienniku Ustaw z 1995 r., Nr 108, poz. 528. W dzienniku tym pod pozycją 529, ogłoszono Oświadczenie Rządowe z dnia 17 maja 1995 r. w sprawie przystąpienia Rzeczypospolitej Polskiej do Konwencji. Stroną tej Konwencji jest też Hiszpania.

Zgodnie z art. 598² § 1 k.p.c. w czasie trwania postępowania o odebranie osoby podlegającej władzy rodzicielskiej lub pozostającej pod opieką, toczącego się w trybie przepisów Konwencji Haskiej nie można rozstrzygać w przedmiocie władzy rodzicielskiej lub opieki nad tą osobą.

Cele Konwencji Haskiej zostały wyraźnie określone w jej preambule jako wyraz dążenia do ochrony dziecka przed szkodliwymi skutkami, wynikającymi z bezprawnego uprowadzenia go lub zatrzymania, któremu to dążeniu mają służyć zasady postępowania realnie umożliwiające powrót dziecka do państwa jego stałego pobytu.

W postępowaniu prowadzonym na podstawie Konwencji Haskiej sąd nie rozstrzyga ani o prawie do opieki, ani o władzy rodzicielskiej, ani o miejscu zamieszkania dziecka. Zgodnie z Konwencją Haską z bezprawnym uprowadzeniem lub zatrzymaniem mamy do czynienia, kiedy nastąpiło naruszenie prawa do opieki przyznanego określonej osobie. Prawo do opieki obejmuje prawo do decydowania o miejscu pobytu dziecka i może wynikać z samego prawa, orzeczenia sądowego lub administracyjnego lub z ugody mającej moc prawną. Wydane zatem na podstawie przepisów Konwencji Haskiej rozstrzygnięcie uwzględniające wniosek, zmierza do usunięcia bezprawia, czyli udzielenia ochrony do opieki – przyznanemu i wykonywanemu na mocy ustawodawstwa państwa, w którym dziecko miało miejsce pobytu bezpośrednio przed uprowadzeniem lub zatrzymaniem – i ma doprowadzić do przywrócenia stanu istniejącego przed uprowadzeniem lub zatrzymaniem. W sytuacji, gdy obojgu rodzicom przysługuje prawo do opieki (w tym prawo do decydowania o miejscu pobytu dziecka) i rodzice nie są w stanie porozumieć się co do wyjazdu i zamieszkania dziecka w innym kraju, rozstrzygnięcie w tym zakresie może wydać sąd miejsca stałego pobytu dziecka.

Słusznie Rzecznik Praw Dziecka podniósł w odpowiedzi na oświadczenie złożone przez Senatorów na 63. posiedzeniu, że obowiązek wydania przez sąd nakazu powrotu dziecka w wypadku bezprawnego wywiezienia go za granicę lub zatrzymania go tam, nie jest bezwzględny. Sąd może oddalić wniosek o wydanie dziecka, jeżeli strona sprzeciwiająca się temu wykaże, że istnieje poważne ryzyko, iż powrót dziecka naraziłby je na szkodę fizyczną lub psychiczną albo w jakikolwiek inny sposób postawiłby je w sytuacji nie do zniesienia (art. 13 lit. b Konwencji Haskiej).

W przedstawionej sprawie Sąd Okręgowy w Częstochowie oddalił apelacje matki dziecka, jej profesjonalnych pełnomocników oraz prokuratora, wniesionych od postanowienia Sądu Rejonowego w Częstochowie zarządzającego wobec Katarzyny H. niezwłoczne wydanie małoletniej córki Oliwii H. - ojcu. Sąd ustalił, że matka dziecka dokonała bezprawnego zatrzymania małoletniej Oliwii H. w Polsce, czym naruszyła prawo ojca do pieczy nad dzieckiem, które przed zatrzymaniem dziecka było przez niego wykonywane.

Zdaniem Sądu, matka sprzeciwiająca się wydaniu dziecka nie wykazała istnienia przesłanek z art. 13 lit. b Konwencji Haskiej, które mogłyby stanowić podstawę oddalenia wniosku ojca dziecka o wydanie mu małoletniej Oliwii H. Zauważyć również należy, że konsekwencją powyższego orzeczenia jest powrót dziecka do miejsca jego pobytu przed bezprawnym zatrzymaniem go przez matkę, a nie jak podniesiono w złożonym oświadczeniu senatorskim „wysłanie w obcy dla dziecka świat”. Orzeczenie to nie rozstrzyga komu w wyroku rozwodowym (sprawa aktualnie toczy się w Hiszpanii) zostanie powierzona piecza nad małoletnią i przy którym z rodziców zostanie ustalone miejsce jej pobytu.

Informacyjnie podaję, że nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, służącym do zmiany lub uchylecia prawomocnego orzeczenia, przysługującym Prokuratorowi Generalnemu jest skarga kasacyjna. Jednakże od kwestionowanego postanowienia Sądu Okręgowego wydanego na podstawie przepisów Konwencji Haskiej w postępowaniu nieprocesowym w sprawie z zakresu prawa rodzinnego, opiekuńczego i kurateli skarga kasacyjna nie przysługuje (por. art. 519¹ § 1 i § 2 k.p.c. oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 października 2010 r., sygn. I CSK 223/10).

Nadmienić należy, że w sprawach o odebranie dziecka, sąd – stosownie do art. 598¹ § 1 k.p.c. – doręcza prokuratorowi odpis wniosku i zawiadamia go o terminach rozprawy. Prokurator może oddziaływać na orzecznictwo sądów, tak jak i Rzecznik Praw Dziecka, przez zgłaszanie udziału w tych postępowaniach, składanie wniosków dowodowych i zaskarżanie postanowień sądu. Przedmiotowa sprawa toczyła się z udziałem prokuratora, który – jak już podkreślono – wniósł apelację od orzeczenia sądu pierwszej instancji, przedstawiając stosowną argumentację.

Prokurator Generalny, z podanych wyżej powodów, nie posiada w niniejszej sprawie nadzwyczajnych uprawnień procesowych.

Z polecenia
A. Seremet

Andrzej Seremet